

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2019. március 28.^{*i}

„Előzetes döntéshozatal – EUMSZ 102. cikk – Az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve – 2014/104/EU irányelv – A 9. cikk (1) bekezdése – A 10. cikk (2)–(4) bekezdése – 21. és 22. cikk – A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetek – A nemzeti határozatok joghatásai – Elévülési idők – Átültetés – Időbeli hatály”

A C-637/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (lisszaboni kerületi bíróság, Portugália) a Bírósághoz 2017. november 15-én érkezett, 2017. július 25-i határozatával terjesztett elő

a **Cogeco Communications Inc.**

és

a **Sport TV Portugal SA,**

a **Controlinveste-SGPS SA,**

a **NOS-SGPS SA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: A. Arabadjiev tanácselnök (előadó), T. von Danwitz, E. Levits, C. Vajda és P. G. Xuereb bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2018. november 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Cogeco Communications Inc. képviseletében M. Sousa Ferro és E. Ameye advogados,
- a Sport TV Portugal SA képviseletében C. I. Pinto Xavier és M. Pena Machete advogados,
- a Controlinveste-SGPS SA képviseletében P. J. de Sousa Pinheiro és L. Montenegro advogados,

* Az eljárás nyelve: portugál.

- a NOS-SGPS SA képviselőjében G. Machado Borges, J. Vieira Peres, G. Andrade e Castro és M. Martins Pereira advogados,
- a portugál kormány képviselőjében L. Inez Fernandes, M. Figueiredo és D. Sousa, meghatalmazotti minőségben,
- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino avvocato dello Stato,
- az Európai Bizottság képviselőjében P. Costa de Oliveira, B. Ernst, G. Meessen és C. Vollrath, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2019. január 17-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 349., 1. o.) 9. cikke (1) bekezdésének, 10. cikke (2)–(4) bekezdésének, 21. cikke (1) bekezdésének és 22. cikkének, továbbá az EUMSZ 102. cikknek, valamint az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az egyfelől a Cogeco Communications Inc., másfelől pedig a Sport TV Portugal SA, a Controlinveste-SGPS SA és a NOS-SGPS SA között azon versenyellenes magatartásokból eredő kár megtérítése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelyeket a Sport TV Portugal a Controlinveste-SGPS és a NOS-SGPS leányvállalataként tanúsított.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2014/104 irányelv

- 3 A 2014/104 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Ez az irányelv bizonyos, annak biztosításához szükséges szabályokat határoz meg, hogy a valamely vállalkozás vagy vállalkozások társulása által elkövetett versenyjogi jogsértés következtében kárt szenvedett személyek az adott vállalkozással vagy vállalkozások társulásával szemben hatékonyan érvényesíthessék az elszenvedett kár teljes megtérítésére vonatkozó jogukat. Ezenfelül olyan szabályokat is megállapít, amelyek – azáltal, hogy az Unió egész területén azonos szintű védelmet biztosítanak az ilyen kárt elszenvedett valamennyi személynek – erősítik a torzulásoktól mentes belső piaci versenyt és elhárítják a belső piac megfelelő működésének akadályait.”

4 Ezen irányelv 2. cikke így rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

1. »versenyjogi jogsértés«: az [EUMSZ 101. cikknek] vagy [az EUMSZ 102. cikknek], vagy a nemzeti versenyjognak a megsértése;

[...]

3. »nemzeti versenyjog«: a nemzeti jog azon rendelkezései, amelyek célja alapvetően megegyezik az [EUMSZ 101. cikk], illetve [az EUMSZ 102. cikk] céljával, és amelyeket az 1/2003/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében egyazon ügyben, az uniós versenyjoggal párhuzamosan alkalmaznak, ide nem értve a nemzeti jog azon rendelkezéseit, amelyek büntetőjogi szankciókat írnak elő természetes személyekre vonatkozóan, kivéve ha és amennyiben az ilyen büntetőjogi szankciók szolgálják a vállalkozásokra alkalmazandó versenyszabályok érvényesítését;

[...]

12. »jogsértést megállapító jogerős határozat«: a jogsértést megállapító olyan határozat, amely rendes jogorvoslat keretében nem vagy már nem vizsgálható felül;

[...]”

5 Az említett irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A tagállamok biztosítják, hogy a valamely nemzeti versenyhatóság vagy felülvizsgálati bíróság által hozott jogerős határozatban megállapított versenyjogi jogsértés megtörténte ne legyen vitatható az [EUMSZ 101. cikk vagy az EUMSZ 102. cikk], illetve a nemzeti versenyjog alapján a nemzeti bíróságoknál indított kártérítési perekben.”

6 Ugyanezen irányelv 10. cikkének (2)–(4) bekezdése így rendelkezik:

„(2) Az elévülési idő nem kezdődhet meg azelőtt, hogy a versenyjogi jogsértés megszűnt volna, és a felperesnek tudomása lenne vagy észszerűen elvárható módon tudnia kellene a következőkről:

- a) a szóban forgó magatartásról, és annak tényéről, hogy az versenyjogi jogsértésnek minősül;
- b) arról a tényről, hogy a versenyjogi jogsértés számára kárt okozott; valamint
- c) a jogsértő kilétéről.

(3) A tagállamok biztosítják, hogy a kártérítési kereset megindítására vonatkozó elévülési idő legalább öt év legyen.

(4) A tagállamok biztosítják, hogy az elévülési idő nyugodjon, illetve a nemzeti jogtól függően megszakadjon, ha valamely versenyhatóság intézkedést fogad el a kártérítési kereset alapjául szolgáló versenyjogi jogsértéssel kapcsolatos vizsgálat vagy eljárás tekintetében. A nyugvás legkorábban a jogsértést megállapító határozat jogerőre emelkedése vagy az eljárás egyéb módon történő befejezése után egy évvel érhet véget.”

- 7 A 2014/104 irányelv 21. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„(1) A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek legkésőbb 2016. december 27-ig megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul megküldik a Bizottság számára.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket a rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.”

- 8 Ezen irányelv 22. cikke szerint:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a 21. cikk értelmében az ezen irányelv anyagi jogi rendelkezéseinek való megfelelés céljából elfogadott nemzeti intézkedések ne legyenek visszamenőleges hatállyal alkalmazhatók.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a 21. cikk értelmében elfogadott, az (1) bekezdésben említettektől eltérő nemzeti intézkedések nem alkalmazhatóak az olyan kártérítési keresetekre, amelyeket valamely nemzeti bíróságnál 2014. december 26. előtt indítottak.”

A portugál jog

- 9 A Código Civil (polgári törvénykönyv) 498. cikke szerint:

„(1) A károkozó eseménytől számított megfelelő határidő lejártá esetén bekövetkező általános elévülés sérelme nélkül a kártérítési jog az attól a naptól számított három év után évül el, amikor a károsult személy tudomást szerzett az őt megillető jogról, akkor is, ha a felelős személy személyazonossága és a károk pontos terjedelme nem ismert.

[...]”

- 10 A Código de Processo Civil (polgári perrendtartás) 623. cikke így rendelkezik:

„A büntetőeljárásban történt jogerős elmarasztalás megdönthető vélelmet állít fel harmadik személyekkel szemben a büntethetőség ténybeli és jogi feltételeinek teljesülését, valamint a bűncselekmény tényállási elemeinek megvalósulását illetően minden olyan polgári eljárásban, amelyben a bűncselekmény elkövetésétől függő jogviszonyokat vitatnak.”

- 11 A 2014/104 irányelvet a portugál jogba átültető 2018. június 5-i Lei n° 23/2018 – Direito a indemnização por infração ao direito da concorrência, transpõe a Diretiva 2014/104/UE, do Parlamento Europeu e do Conselho, de 26 de novembro de 2014, relativa a certas regras que regem as ações de indemnização no âmbito do direito nacional por infração às disposições do direito da concorrência dos Estados-Membros e da União Europeia, e procede à primeira alteração à Lei n° 19/2012, de 8 de maio, que aprova o novo regime jurídico da concorrência, e à quarta alteração à Lei n° 62/2013, de 26 de agosto, Lei de Organização do Sistema Judiciário (a versenyjog megsértését követő kártérítéshez való jogról szóló 23/2018. sz. törvény, amely a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i európai parlamenti és tanácsi irányelvet ültette át, és amely a verseny új jogszabályi kereteit megállapító május 8-i 19/2012. sz. törvényt az első alkalommal, a bírósági szervezetrendszerrel szembeni augusztus 26-i 62/2013. sz. törvényt pedig a negyedik alkalommal módosította) (*Diário da República*, 1. sorozat, 107. sz., 2018. június 5.) 24. cikke értelmében e törvény

anyagi jogi rendelkezései – ideértve a bizonyítási teherre vonatkozó rendelkezéseket is – nem alkalmazhatók visszaható hatállyal, az eljárásjogi rendelkezései pedig nem alkalmazhatók a hatálybalépését megelőzően indított keresetekre.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 12 A Cogeco Communications, amely Kanadában székhellyel rendelkező társaság, a 2006. augusztus 3-tól 2012. február 29-ig terjedő időszakban a Cabovisão – Televisão Por Cabo SA (a továbbiakban: Cabovisão) részvényese volt.
- 13 2008. április 30-án a Cabovisão és a Sport TV Portugal SA elosztási szerződést kötött az egyik televíziós csatornára vonatkozóan.
- 14 2009. július 30-án a Cabovisão panaszt nyújtott be az Autoridade da Concorrênciahoz (versenyhatóság, Portugália) a ZON Multimédia, a Serviços de Telecomunicações e Multimédia-SGPS SA, a ZON TV Cabo Portugal SA, a Sport TV Portugal és a ZON Conteúdos – Actividade de Televisão e de Produção de Conteúdos SA ellen, amelyben a prémium televíziós sportcsatornák piacán tanúsított, így különösen a hátrányosan megkülönböztető árpolitikában megnyilvánuló azon versenykorlátozó magatartásokat kifogásolta, amelyek szerinte erőfölénnyel való visszaélésnek minősülnek.
- 15 A versenyhatóság a Sport TV Portugal kivételével az összes érintett társaság vonatkozásában további intézkedés nélkül lezárta az említett panasz vizsgálatát.
- 16 A versenyhatóság a 2013. június 14-i határozatában megállapította, hogy a Sport TV Portugal mind az EUMSZ 102. cikk, mind pedig az ennek megfelelő nemzeti rendelkezés értelmében visszaélt az erőfölényével, és e társasággal szemben 3 730 000 euró bírságot szabott ki.
- 17 A Sport TV Portugal a Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság, Portugália) előtt kérte e határozat megsemmisítését. E bíróság részben helyt adott a Sport TV Portugal keresetének, miután megállapította, hogy az EUMSZ 102. cikk a jelen ügyben nem alkalmazható, mivel nem nyert bizonyítást, hogy a szóban forgó kereskedelmi gyakorlat e cikk értelmében érinthette a tagállamok közötti kereskedelmet. Következésképpen e bíróság a kiszabott bírság összegét 2 700 000 euróra csökkentette.
- 18 A Sport TV Portugal az elsőfokú ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a Tribunal da Relação de Lisboa-hoz (lisszaboni fellebbviteli bíróság, Portugália). Ez utóbbi bíróság a 2015. március 11-i ítéletével helybenhagyta az említett ítéletet.
- 19 2015. február 27-én a Cogeco Communications a Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (lisszaboni kerületi bíróság, Portugália) előtt keresetet indított többek között a Sport TV Portugal és az anyavállalatai ellen. E kereset azon kár megtérítésére irányul, amely a Cogeco Communications-t a Sport TV Portugal által a 2006. augusztus 3-tól 2011. március 30-ig tanúsított versenyellenes magatartások következtében állítólag érte. A Cogeco Communications azt kérte e bíróságtól, hogy előzetesen állapítsa meg, hogy e magatartások az EUMSZ 102. cikk és/vagy az ennek megfelelő nemzeti rendelkezés megsértésének minősültek. E tekintetben az említett bíróság úgy ítéli meg, hogy e fél még bizonyíthatja előtte, hogy az alapeljárás tárgyát képező visszaélészerű magatartás érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.
- 20 Az alapeljárás alperesei azt állítják, hogy még ha feltételezzük is, hogy a Cogeco Communications jogosult volt azon kár megtérítésére, amely állítása szerint érte őt, az általa érvényesíteni kívánt kártérítéshez való jog elévült. A szerződésen kívüli felelősségre vonatkozó, az alapjogvitában alkalmazandó portugál jogszabály ugyanis hároméves elévülési időről rendelkezik, amely kezdetét vehette 2008. április 30-án, vagyis a jelen ítélet 13. pontjában említett elosztási szerződés megkötésének

időpontjában; 2009. július 30-án, vagyis a Cogeco Communications panaszának a versenyhatósághoz történő benyújtása időpontjában; 2011. március 30-án, vagyis a versenyellenes magatartások befejezésének időpontjában, illetve legkésőbb 2012. február 29-én, vagyis a Cabovisãónak a Cogeco Communications általi eladása időpontjában. Az alapeljárás alperesei pontosítják, hogy a Cogeco Communications minden egyes említett időpontban rendelkezett az annak mérlegeléséhez szükséges összes információval, hogy jogosult-e kártérítésre, vagy sem.

- 21 A Cogeco Communications azt állítja, hogy a polgári törvénykönyv 498. cikkében meghatározott elévülési idő csak a versenyhatóság határozata elfogadásának időpontjában, vagyis 2013. június 14-én vette kezdetét. Ugyanis csak e határozat tette lehetővé számára, hogy rendelkezzen az ahhoz szükséges összes információval, hogy tudomást szerezzen a versenyjoggal ellentétes magatartások fennállásáról, és érvényesítse a kártérítéshez való jogát. A versenyhatóság említett határozatának meghozatala előtt a versenyszabályok megsértésének csupán a gyanújára lehetett volna hivatkozni. A Cogeco Communications szerint az említett elévülési idő mindenesetre nyugodott a versenyhatóság előtti eljárás folyamatban lévő eljárás időtartama alatt.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy az alapjogvita magánjogi jogalanyok között van folyamatban, továbbá hogy az általa elbírálendő keresetet a 2014/104 irányelv átültetési határidejének lejártá előtt indították, valamint hogy e kereset előterjesztésének időpontjában az irányelvet még nem ültették át a portugál jogrendszerbe.
- 23 E körülmények között a Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (lisszaboni kerületi bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
- „1) Értelmezhető-e úgy [a 2014/104] irányelv 9. cikkének (1) bekezdése, 10. cikkének [(2)–(4)] bekezdése, valamint egyéb rendelkezései, illetve az európai uniós jog alkalmazandó általános elvei, hogy a magánszemély (a jelen esetben a kanadai jog hatálya alá tartozó részvénytársaság) számára olyan jogokat keletkeztetnek, amelyekre e személy másik magánszeméllyel (a jelen esetben a portugál jog hatálya alá tartozó részvénytársasággal) szemben bíróság előtt hivatkozhat a versenyjog megsértése következtében keletkezett esetleges károk megtérítése iránt indított keresetben, különösen figyelemmel arra, hogy a szóban forgó bírósági kereset előterjesztésének időpontjában (2015. február 27.) [a 2014/104] irányelv 21. cikkének (1) bekezdése alapján még nem járt le a tagállamok számára az irányelv nemzeti jogba való átültetésére előírt határidő?
- 2) Értelmezhető-e úgy [a 2014/104] irányelv 10. cikkének [(2)–(4)] bekezdése, valamint egyéb rendelkezései, illetve az európai uniós jog alkalmazandó általános elvei, hogy azokkal összeegyeztethetetlen az olyan nemzeti rendelkezés, mint a [...] polgári törvénykönyv 498. cikkének (1) bekezdése, amely az irányelv kihirdetése előtt, ennek hatálybalépése előtt és az átültetésére előírt határidő lejártá előtt bekövetkezett tényállásra – szintén az utóbbi időpontot megelőzően indított bírósági eljárás keretében – történő alkalmazása esetén:
- a) hároméves elévülési időt állapít meg a szerződésen kívüli polgárjogi felelősségen alapuló kártérítési jog tekintetében;
  - b) előírja, hogy e hároméves határidő attól a naptól számítandó, amikor a károsult személy tudomást szerzett az őt megillető jogról, akkor is, ha a károkozó személyazonossága és a károk pontos terjedelme nem ismert;
  - c) egyáltalán nem tartalmaz olyan szabályt, amely e határidő nyugvását vagy megszakadását pusztán azon tény alapján előírná vagy lehetővé tenné, hogy a versenyhatóság intézkedéseket tett a versenyjog megsértésével kapcsolatos vizsgálat, illetve eljárás keretében, amely megsértéshez a kártérítési eljárás is kapcsolódik?

- 3) Értelmezhetők-e úgy [a 2014/104] irányelv 9. cikkének (1) bekezdése, valamint egyéb rendelkezései, illetve az európai uniós jog alkalmazandó általános elvei, hogy ezekkel nem egyeztethető össze az olyan nemzeti rendelkezés, mint a [...] polgári perrendtartás 623. cikke, amely az irányelv hatálybalépése előtt és az átültetésére előírt határidő lejárta előtt bekövetkezett tényállásra – szintén az utóbbi időpontot megelőzően indított bírósági eljárás keretében – történő alkalmazása esetén:
- a) úgy rendelkezik, hogy a jogsértés miatt indult közigazgatási eljárásban történt jogerős elmarasztalásnak nincs joghatása az olyan polgári eljárásra, amelyben a jogsértés elkövetésétől függő jogviszonyokat vitatnak, vagy (értelmezéstől függően)
  - b) előírja, hogy a jogsértés miatt indult közigazgatási eljárásban történt jogerős elmarasztalás harmadik személyekkel szemben csak megdönthető vélelmet képez a büntethetőség ténybeli és jogi feltételeinek teljesülését illetően, bármely olyan polgári eljárásban, amelyben a jogsértés elkövetésétől függő jogviszonyokat vitatnak?
- 4) Értelmezhetők-e úgy [a 2014/104] irányelv 9. cikkének (1) bekezdése, 10. cikkének [(2)–(4)] bekezdése, az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdése, vagy az európai uniós jog bármely egyéb elsődleges vagy másodlagos rendelkezése, az uniós ítélkezési gyakorlat vagy az alkalmazandó általános uniós jogelvek, hogy ezekkel nem egyeztethető össze az olyan nemzeti jogszabályok alkalmazása, mint a [...] polgári törvénykönyv 498. cikkének (1) bekezdése és a [...] polgári perrendtartás 623. cikke, amelyek az irányelv kihirdetése előtt, ennek hatálybalépése előtt és az átültetésére irányadó határidő lejárta előtt bekövetkezett tényállásra – szintén az utóbbi időpontot megelőzően indított bírósági eljárás keretében – történő alkalmazásuk esetén nem veszik figyelembe az irányelv szövegét és célját, és nem [a 2014/104] irányelv által kitűzött eredmény elérésére irányulnak?
- 5) Másodlagos jelleggel, és kizárólag amennyiben [a Bíróság] igenlő választ adna bármelyik fenti kérdésre, értelmezhetők-e úgy [a 2014/104] irányelv 22. cikke, valamint egyéb rendelkezései, illetve az európai uniós jog alkalmazandó általános elvei, hogy azokkal nem egyeztethető össze a [...] polgári törvénykönyv 498. cikke (1) bekezdésének, illetve a [...] polgári perrendtartás 623. cikkének hatályos – azonban az irányelv 10. cikkének rendelkezéseivel összeegyeztethető módon értelmezett és alkalmazott – szövegének a jelen ügyben a nemzeti bíróság által történő alkalmazása?
- 6) Az [ötödik kérdésre] adandó igenlő válasz esetén valamely magánszemély másik magánszeméllyel szemben hivatkozhat-e [a 2014/104] irányelv 22. cikkére a nemzeti bíróság előtt a versenyjog megsértése következtében keletkezett kár megtérítése iránti eljárásban?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az ötödik és a hatodik kérdésről

- 24 Ötödik és hatodik kérdésével, amelyeket együttesen kell elsőként megvizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2014/104 irányelv 22. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy ez az irányelv alkalmazandó az alapjogvitára.
- 25 A 2014/104 irányelv időbeli hatályát illetően meg kell állapítani, hogy ez az irányelv tartalmaz olyan konkrét rendelkezést, amely kifejezetten meghatározza az irányelv eljárásjogi és anyagi jogi rendelkezéseinek időbeli alkalmazási feltételeit.
- 26 Különösen, egyrészt a 2014/104 irányelv 22. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kellett, hogy az irányelv 21. cikke értelmében az ezen irányelv anyagi jogi rendelkezéseinek való megfelelés céljából elfogadott nemzeti rendelkezések ne legyenek visszamenőleges hatállyal alkalmazhatók.

- 27 Másrészt, a 2014/104 irányelv 22. cikkének (2) bekezdése értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kellett, hogy az ezen irányelv eljárásjogi rendelkezéseinek való megfelelés céljából elfogadott nemzeti rendelkezések ne legyenek alkalmazhatóak az olyan kártérítési keresetekre, amelyeket valamely nemzeti bíróságnál 2014. december 26. előtt indítottak.
- 28 Márpedig a 2014/104 irányelv 22. cikkének (2) bekezdéséből *a contrario* az következik, hogy a tagállamok diszkrecionális jogkörrel rendelkeztek arra, hogy az irányelv átültetése során eldöntsék, hogy az irányelv eljárásjogi rendelkezéseinek átültetésére irányuló nemzeti szabályok alkalmazhatók legyenek-e, vagy sem, a 2014. december 26. után, viszont még az említett irányelv átültetésének időpontját megelőzően, illetve legkésőbb az átültetési határidejének lejártát megelőzően indított kártérítési keresetekre.
- 29 Így, abban az esetben, ha a tagállamok e jogkörrel élve akként határoztak, hogy a belső jogrendszerüknek a 2014/104 irányelv eljárásjogi rendelkezéseit átültető rendelkezései nem alkalmazhatók az e nemzeti rendelkezések hatálybalépésének időpontját megelőzően indított kártérítési keresetekre, akkor a 2014. december 26. után, viszont még ezen irányelv átültetési határidejének lejártát megelőzően indított keresetekre továbbra is kizárólag azok a nemzeti eljárásjogi szabályok vonatkoznak, amelyek az említett irányelv átültetését megelőzően hatályban voltak.
- 30 Ez még inkább így van a tagállamok által a 2014/104 irányelv 21. cikke értelmében az ezen irányelv anyagi jogi rendelkezéseinek való megfelelés céljából elfogadott nemzeti rendelkezések esetében, mivel – mint az kitűnik ezen irányelv 22. cikke (1) bekezdésének szövegéből – e nemzeti rendelkezéseket nem lehet visszamenőleges hatállyal alkalmazni.
- 31 A jelen esetben egyrészt nem vitatott, hogy a Cogeco Communications kártérítési keresetét 2015. február 27-én, vagyis a 2014/104 irányelv átültetési határidejének lejártá előtt, valamint azt megelőzően terjesztették elő, hogy a 23/2018. sz. törvény ezen irányelvet átültette volna a portugál jogrendszerbe.
- 32 Másrészt, a Bíróság rendelkezésére álló iratanyagból kitűnik, hogy a portugál jogalkotó e törvény 24. cikkében úgy döntött, hogy az említett irányelv eljárási rendelkezéseit átültető nemzeti szabályok nem alkalmazandók az említett törvény hatálybalépését megelőzően indított kártérítési keresetekre.
- 33 E feltételek mellett, továbbá figyelembe véve, hogy a 2014/104 irányelv 22. cikkének (1) bekezdése tiltja a portugál jog ezen irányelv 21. cikke alapján elfogadott anyagi jogi rendelkezéseinek visszamenőleges hatállyal történő alkalmazását, meg kell állapítani, hogy ez az irányelv *ratione temporis* semmiképpen nem alkalmazandó az alapjogvitára.
- 34 Az eddigi megfontolásokra tekintettel az ötödik és a hatodik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/104 irányelv 22. cikkét akként kell értelmezni, hogy ez az irányelv nem alkalmazandó az alapjogvitára.

A második kérdésről és a negyedik kérdés első részéről

- 35 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. A Bíróságnak ebből a szempontból adott esetben át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket. Az a körülmény, hogy valamely nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést formálisan bizonyos uniós jogi rendelkezésekre hivatkozva fogalmazta meg, nem akadályozza annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az uniós jog értelmezésének minden olyan elemét, amely hasznos lehet az utóbbi előtt folyamatban lévő ügy eldöntéséhez, akár hivatkozott ezekre a kérdéseinek megfogalmazásában, akár nem. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott

információk összessége, és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet, C-74/16, EU:C:2017:496, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 36 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk összességére, továbbá a Cogeco Communications, a Sport TV Portugal, a Controlinveste-SGPS, a NOS-SGPS, a portugál kormány és az Európai Bizottság által előterjesztett észrevételekre, valamint az ötödik és a hatodik kérdésre adott válaszra tekintettel annak érdekében, hogy a kérdés előterjesztő bíróság számára hasznos értelmezési támpontokkal lehessen szolgálni, át kell fogalmazni a második kérdést és a negyedik kérdés azon részét, amely a polgári törvénykönyv 498. cikkének (1) bekezdéséhez hasonló nemzeti szabályozás uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozik.
- 37 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból ugyanis kitűnik, hogy a Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (lisszaboni kerületi bíróság) konkrétan azt kívánja megtudni, hogy az EUMSZ 102. cikket, valamint a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvét akként kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely egyrészt előírja, hogy a kártérítési keresetekkel kapcsolatos elévülési idő három év, és abban az időpontban kezdődik, amikor a károsult személy tudomást szerzett a kártérítéshez való jogáról, még akkor is, ha a jogsértésért felelős személy és a kár pontos terjedelme nem ismert, másrészt pedig nem biztosít semmilyen lehetőséget arra, hogy a nemzeti versenyhatóság előtt folyamatban lévő eljárás során ezen elévülés nyugodjon vagy megszakadjon.
- 38 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 102. cikk közvetlen hatásokat vált ki a magánszemélyek közötti jogviszonyokban, és olyan jogokat keletkeztet a jogalanyok számára, amelyeket a nemzeti bíróságoknak védelemben kell részesíteniük (lásd ebben az értelemben: 2014. június 5-i Kone és társai ítélet, C-557/12, EU:C:2014:1317, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 Az EUMSZ 102. cikk joghatásainak teljes körű kifejtését, különösen pedig az e cikkben megfogalmazott tilalom hatékony érvényesülését veszélyeztetné, ha nem követelhetné bármely személy azon kár megtérítését, amelyet valamely erőfölénnyel lévő vállalkozás olyan visszaélészerű magatartása okozott neki, amely alkalmas a verseny korlátozására vagy torzítására (lásd analógia útján: 2014. június 5-i Kone és társai ítélet, C-557/12, EU:C:2014:1317, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 40 Így bármely személy kártérítést igényelhet az őt ért kárért, amennyiben okozati összefüggés áll fenn az említett kár és az erőfölénnyel való, az EUMSZ 102. cikk által tiltott visszaélés között (lásd analógia útján: 2014. június 5-i Kone és társai ítélet, C-557/12, EU:C:2014:1317, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 41 Bármely személynek az ilyen kár megtérítésének követelésére vonatkozó joga ugyanis megerősíti az uniós versenyjogi szabályok hatékonyságát, továbbá jellegénél fogva visszatartóhat az erőfölénnyel való, a verseny korlátozására vagy torzítására alkalmas visszaélésektől, hozzájárulva ekképpen az Európai Unió belüli hatékony verseny fenntartásához (lásd ebben az értelemben: 2014. június 5-i Kone és társai ítélet, C-557/12, EU:C:2014:1317, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 A tárgyra vonatkozó, *ratione temporis* alkalmazandó uniós szabályozás hiányában az egyes tagállamok belső jogrendszerének feladata szabályozni az erőfölénnyel való, az EUMSZ 102. cikk által tiltott visszaélésből eredő kár megtérítésének követelésére vonatkozó jog gyakorlásának feltételeit, ideértve az elévülési időre vonatkozó feltételeket is, tiszteletben kell azonban tartani az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét (lásd analógia útján: 2014. június 5-i Kone és társai ítélet, C-557/12, EU:C:2014:1317, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 43 Így a jogalanyok által az uniós jog közvetlen hatályára alapított jogok védelmét biztosítani hivatott keresetekre vonatkozó szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozóak (az egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézvé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (2014. június 5-i Kone és társai ítélet, C-557/12, EU:C:2014:1317, 25. pont).
- 44 E tekintetben, és különösen a versenyjog területén, e szabályok nem sérthetik az EUMSZ 102. cikk tényleges alkalmazását (lásd ebben az értelemben: 2014. június 5-i Kone és társai ítélet, C-557/12, EU:C:2014:1317, 26. pont).
- 45 Ebben a kontextusban, mivel az elévülési idők a versenyjog megsértéséből eredő kár megtérítésének követelésére vonatkozó jog gyakorlása feltételeinek minősülnek, először is – mint azt a főtanácsnok is kiemelte az indítványának 81. pontjában – figyelembe kell venni az elévüléssel kapcsolatos portugál szabályozás összes elemét.
- 46 Másodsor, figyelembe kell venni a versenyjog területére tartozó ügyek sajátosságait, közelebbről pedig azt a körülményt, hogy az uniós versenyjog megsértésére alapított kártérítési keresetek előterjesztéséhez főszabály szerint összetett ténybeli és gazdasági elemzés lefolytatása szükséges.
- 47 E feltételek mellett meg kell állapítani, hogy azt a nemzeti szabályozást, amely az elévülés kezdő időpontjáról, annak időtartamáról, továbbá a nyugvásának vagy a megszakadásának feltételeiről rendelkezik, hozzá kell igazítani a versenyjog sajátosságaihoz, valamint a versenyjogi szabályoknak az érintett személyek általi alkalmazásával elérni kívánt célokhoz, annak érdekében, hogy ne hiúsítsák meg az EUMSZ 102. cikk teljes körű érvényesülését.
- 48 A fentiekből következik, hogy az elévülési idő nem lehet annyira rövid, hogy az elévülés egyéb szabályaival együttesen alkalmazva gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézvé tegye a kártérítés követeléséhez való jog gyakorlását.
- 49 Azok a rövid elévülési idők, amelyek még azt megelőzően megkezdődnek, hogy az uniós versenyjog megsértése folytán kárt szenvedett személy tudomást szerezhetne az e jogsértést elkövető személy személyazonosságáról, gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézvé tehetik a kártérítés követeléséhez való jog gyakorlását.
- 50 Ahhoz ugyanis, hogy a károsult személy kártérítési keresetet terjeszthessen elő, elengedhetetlen, hogy tudja, mely személy felelős a versenyjog megsértéséért.
- 51 Ugyanez a helyzet azzal a rövid elévülési idővel, amely nem nyugodhat, illetve nem szakadhat meg azon eljárások időtartama alatt, amelyek végén valamely nemzeti versenyhatóság vagy jogorvoslati szerv jogerős határozatot hoz.
- 52 Az ugyanis, hogy az elévülési idő a tényleges érvényesülés elvéből eredő követelményekre tekintettel megfelelő legyen, alapvető jelentőségű mind a valamely nemzeti versenyhatóság jogerős határozatától függetlenül indított kártérítési keresetek, mind pedig azon keresetek vonatkozásában, amelyeket az ilyen határozatot követően indítanak. Ami ez utóbbi kereseteket illeti, ha az elévülési idő, amely még azon eljárások befejezését megelőzően megkezdődik, amelyek végén a nemzeti versenyhatóság vagy jogorvoslati szerv jogerős határozatot hoz, ezen eljárások időtartamához képest túl rövid, továbbá az ilyen eljárások alatt nem nyugodhat és nem is szakadhat meg, nem kizárt, hogy ez az elévülési idő még azt megelőzően eltelik, hogy az említett eljárások befejeződnenek. Ez esetben minden károsult személy számára lehetetlenné válna, hogy az uniós versenyszabályok megsértését megállapító jogerős határozatra alapított keresetet indítson.

- 53 Ebben a kontextusban meg kell állapítani, hogy az alapeljárásban irányadóhoz hasonló hároméves elévülési idő, amely egyrészt abban az időpontban megkezdődik, amikor a károsult személy tudomást szerzett a kártérítéshez való jogáról, még akkor is, ha a jogsértésért felelős személy nem ismert, másrészt pedig a versenyhatóság előtt folyamatban lévő eljárás alatt nem nyugodhat, illetve nem szakadhat meg, gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi a teljes kártérítéshez való jog gyakorlását.
- 54 Ami az egyenértékűség elvét illeti, a jelen ügyben úgy tűnik, hogy ez az elv nem sérült, mivel nem vitatott, hogy az elévülési időre vonatkozó nemzeti szabályok az uniós jogon és a nemzeti jogon alapuló kártérítési keresetekre egyaránt alkalmazandók, továbbá hogy az alkalmazhatóságuk nem függ attól a kérdéstől, hogy a kár teljes megtérítésének követeléséhez való jog a nemzeti versenyszabályok vagy az uniós versenyjog megsértéséből ered.
- 55 Az eddigi megfontolásokra tekintettel a második kérdésre és a negyedik kérdés azon részére, amely a polgári törvénykönyv 498. cikkének (1) bekezdéséhez hasonló nemzeti szabályozás uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozik, azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 102. cikket, valamint a tényleges érvényesülés elvét akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely egyrészt előírja, hogy a kártérítési keresetekkel kapcsolatos elévülési idő három év, és abban az időpontban kezdődik, amikor a károsult személy tudomást szerzett a kártérítéshez való jogáról, még akkor is, ha a jogsértésért felelős személy nem ismert, másrészt pedig nem biztosít semmilyen lehetőséget arra, hogy a nemzeti versenyhatóság előtt folyamatban lévő eljárás során ezen elévülés nyugodjon vagy megszakadjon.

A harmadik kérdésről és a negyedik kérdés második részéről

- 56 Harmadik kérdésével és a negyedik kérdés azon részével, amely a polgári perrendtartás 623. cikkéhez hasonló nemzeti szabályozás uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozik, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy az EUMSZ 102. cikkel, valamint a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvével ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy a versenyjog megsértésének a nemzeti versenyhatóság előtti, szankció alkalmazására irányuló eljárás keretében történő jogerős megállapítása nem köti a kártérítési kereset tárgyában eljáró nemzeti bíróságot a versenyjog megsértésének fennállására vonatkozó mérlegelés során, illetve e tekintetben csupán megdönthető vélelmet állít fel.
- 57 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2017. december 20-i Núñez Torreiro ítélet, C-334/16, EU:C:2017:1007, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 58 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratanyagból kitűnik, hogy a Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság) részben megsemmisítette a versenyhatóság 2013. június 14-i határozatát, azzal az indokkal, hogy az EUMSZ 102. cikk nem volt alkalmazható a Sport TV Portugal magatartására, mivel nem nyert bizonyítást, hogy a szóban forgó kereskedelmi gyakorlat e cikk értelmében érinthette a tagállamok közötti kereskedelmet. 2015. március 11-én a Tribunal da Relação de Lisboa (lisszaboni fellebbviteli bíróság) helybenhagyta a Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság) által hozott ítéletet.

- 59 A fentiekből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügynek nem olyan kártérítési kereset a tárgya, amelyet az EUMSZ 102. cikk megsértését megállapító, valamely nemzeti versenyhatóság vagy jogorvoslati szerv által hozott jogerős határozatot követően terjesztettek elő.
- 60 Így nyilvánvalóan kitűnik, hogy az EUMSZ 102. cikknek, valamint a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvének a harmadik kérdés keretében és a negyedik kérdés azon része keretében kért értelmezése, amely a polgári perrendtartás 623. cikkéhez hasonló nemzeti szabályozás uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozik, nincs semmilyen összefüggésben az alapjogvita tényállásával és tárgyával, következésképpen pedig e kérdések elfogadhatatlanok.

Az első kérdésről

- 61 Figyelembe véve a másodiktól a hatodik kérdésre adott válaszokat, az első kérdést nem kell megválaszolni.

A költségekről

- 62 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 22. cikkét akként kell értelmezni, hogy ez az irányelv nem alkalmazandó az alapjogvitára.**
- 2) **Az EUMSZ 102. cikket, valamint a tényleges érvényesülés elvét akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely egyrészt előírja, hogy a kártérítési keresetekkel kapcsolatos elévülési idő három év, és abban az időpontban kezdődik, amikor a károsult személy tudomást szerzett a kártérítéshez való jogáról, még akkor is, ha a jogsértésért felelős személy nem ismert, másrészt pedig nem biztosít semmilyen lehetőséget arra, hogy a nemzeti versenyhatóság előtt folyamatban lévő eljárás során ezen elévülés nyugodjon vagy megszakadjon.**

Aláírások

i — A jelen szöveg 26., 27., 30., 44., 51. 52., 56. és 59. pontjában az első elektronikus közzétételt követően nyelvi módosítás történt.